

Lidé se sociálním znevýhodněním jako konzultanti z praxe na Fakultě sociálních studií OU v Ostravě (časopis Sociální práce)

socialniprace.cz, 9. 3. 2020

Od června 2018 působí na Fakultě sociálních studií OU v Ostravě konzultanti z praxe. Jde o skupinu lidí se zkušeností obtížné životní situace (například bezdomovectví, závislosti, zdravotního handicapu, stáří a chudoby, duševního onemocnění a další), kteří mají dostatek odvahy a otevřenosti o této své zkušenosti diskutovat se studenty sociální práce a zdravotně-sociální péče.

Konzultanti z praxe vznikli jako iniciativa jedné akademičky a několika Ph.D. studentů ve snaze o inovaci výuky a po zkušenosti s podobnou iniciativou na univerzitě ve Velké Británii. Prostředí českého a britského vzdělávání v sociální práci jsou však velmi odlišná. V Británii je zapojení lidí se znevýhodněním ukotveno v legislativě, a tím pádem je finančně podporováno. V českém prostředí se podmínky pro vznik skupiny podařilo zajistit díky evropskému projektu. Motivací pro vznik této skupiny nám byly letité zkušenosti pedagogického sboru, ze kterých vyplývalo, jak obtížné je systematictější propojování teorie a praxe sociální práce. V praktických předmětech se studenti setkávali zejména s perspektivou sociálních pracovníků jako odborníků na řešené problémy. V celém vzdělávacím procesu tak chyběla perspektiva lidí, kteří se potýkají se sociálními problémy.

Zapojením konzultantů z praxe jsme také chtěli reagovat na postupnou proměnu paradigmatu v sociální práci, ve které se otevírá prostor pro participativní přístupy a zapojení „znalosti na základě zkušenosti“. Inovace zapojování konzultantů z praxe podle nás také reflektuje procesy demokratizace společnosti a důraz na sdílení rozhodovacích pravomocí a lidská práva.

Zapojením lidí se znevýhodněním se navíc podle dostupných výzkumů na dané téma zvyšují dovednosti a kompetence studentů, zejména schopnost komunikace a orientace na poli již existujících sociálních služeb. Zkušenost z kontaktu s „konzultanty“ jim pomáhá lépe vybrat oblast sociální práce, ve které se chtějí uplatnit, a následně obstát ve výběrových řízeních.

Projekt současně nabízí pracovní uplatnění pro lidi se znevýhodněním v podobě relativně prestižní pracovní příležitosti. Jejich zkušenost se znevýhodněním je stavěna na rovinu expertním znalostem v oboru. Tento fakt přispívá k podpoře sebevědomí, sebehodnocení a rozvoji pracovních kompetencí konzultantů.

V současné době tvoří skupinu konzultantů z praxe 12 osob. Mají za sebou opakované výcviky ve storytellingu (metoda vyprávění životního příběhu) pod profesionálním vedením. Tyto výcviky umožňují konzultantům z praxe rekonstruovat jejich životní příběh, integrovat do něj zkušenost se sociálním znevýhodněním a užíváním sociálních služeb a otevřeně ji komunikovat. Výcviky také posilují skupinovou kohezi.

Konzultanti z praxe jsou v současnosti začleněni do výuky 15 předmětů na Fakultě sociálních studií a spolupracují s 12 vyučujícími. Konzultanty dlouhodobě podporují akademička a dva Ph.D. studenti. Tým funguje jako zprostředkovatel kontaktu mezi konzultantem a vyučujícím daného předmětu. Dále organizuje společná setkávání konzultantů ve frekvenci jednou za dva měsíce, výcviky ve storytellingu a rozvíjí strukturální zakotvení konzultantů na fakultě. Na začátku a na konci akademického roku tým organizuje společná setkání vyučujících a konzultantů, kde se domlouvají vzájemné podmínky spolupráce, zjišťuje se vytíženost konzultantů a hodnotí se dosavadní spolupráce. Samotné zapojení do výuky závisí na dohodě vyučujícího s konzultantem. Běžným formátem je vyprávění životního příběhu konzultanta a následná diskuse v rozsahu cca 60 minut. Součástí výuky je také její reflexe všemi

zúčastněnými. Studenti hodnotí výuku s konzultanty doposavad velmi pozitivně a hodiny s nimi označují v rámci evaluace výuky za jedny z nejvíce obohacujících.

Výzvou pro celou inovaci bylo nalezení finančních prostředků na mzdy konzultantů z praxe a jejich případné výjezdy a výcviky, zejména po ukončení evropského projektu. Bez externích projektových financí by byl provoz celé skupiny velmi obtížný a kladl by vysoké nároky na konzultanty z praxe a jejich dobrovolnou spolupráci ve výuce.

Do budoucna plánujeme rozvíjet spolupráci s konzultanty z praxe například jejich podílením se na plánování studijních programů či rozvojem seberefektivních nástrojů pro studenty vybraných předmětů spolulektorovaných konzultanty z praxe. Dále chystáme spolupráci konzultantů z praxe na plánování sociálních služeb pro vybrané obce v Moravskoslezském kraji.

Více o aktivitě je možné nalézt na webovém odkazu: <https://fss.osu.cz/praxe/konzultanti-z-praxe/>

Budeme rádi za rozšíření myšlenky spolupráce s konzultanty z praxe na další fakulty, které připravují studenty na výkon profese sociální práce či zdravotně-sociální péče.

Eliška Černá,

působí jako odborná asistentka na Fakultě sociálních studií Ostravské univerzity

Markéta Čtvrtečková,

studuje doktorské studium na Fakultě sociálních studií Ostravské univerzity

Zdroj: <http://socialniprace.cz/zpravy.php?oblast=3&clanek=1257>